

BITFITTER BIANCA LODEWEEGS:

‘Toverbitten bestaan niet’

Bitfitter Bianca Lodeweegs staat naast een indrukwekkende stapel dozen met bitten van verschillende maten, modellen en materialen. “Ik heb geen toverbit bij me”, waarschuwt ze. Toveren kan Bianca namelijk niet, maar ze weet wél precies waar je op moet letten als je een nieuw bit wilt kopen.

Tekst: Tessa van Daalen • Fotografie: Fleur Louwe

Er zijn paarden met veel ruimte in de mond of juist weinig, kleine of grote lippen, een dikke of dunne tong, gevoelige lagen of niet. Bitfitter Bianca Lodeweegs uit Uddel merkt dat er nauwelijks naar die eigenschappen van de paardenmond wordt gekeken. “Er hangt bij veel paarden een bit in de mond dat rechtstreeks van het rek van de ruitersportzaak komt. Het hoofdstel wordt een beetje versteld, zodat het een soort van ‘past’. Of iemand heeft nog een bitje liggen dat je een weekje mag proberen. Inmiddels weet ik beter. Zo moet het niet.” Bianca is ook instructeur en paardenmasseur en kijkt verder dan alleen het bit. “Rij-technische achtergrond en kennis van de spieren vind ik belangrijk. Ik heb fijne bitten in mijn koffer, maar daar kun je niet ieder probleem mee verhelpen. Als een paard een rugprobleem heeft, het zadel niet goed ligt of als er qua rijden iets mis is, kan zelfs het best passende bit ter wereld dat niet verhelpen. Ik verkoop in zo’n geval dus ook geen bit. Als de problemen zijn verholpen, kom ik wel weer terug.”

TOEGESTANE LIJST

Bij een bitfittersessie heeft Bianca vijf verschillende merken bitten bij zich, maar ze kan alles bestellen. Ze werkt met verschillende materialen en modellen. Kunststof, salox en sweet iron zijn populair, rvs gebruikt ze minder. “Salox is een metaallegering zoals aurgan. Het krast eerder doordat het zo zacht is, maar paarden vinden het wel erg fijn.” Qua modellen is de lijst van toegestane bitten voor wedstrijden behoorlijk beperkend. Bianca is kritisch. “De KNHS heeft per 1 april een nieuw reglement, dat levert veel onduidelijkheid op. Ik krijg daar veel vragen over. Er staan plaatjes in het reglement en er

LET OP DE PIJLTJES

Veel merken hebben op één zijkant van het bit of op de bitring een merkje. Dit hoort aan de linkerkant te zitten. Bianca komt regelmatig ruiters tegen die het bit verkeerd om hebben.

OVER BIANCA

Nadat ze met haar studie fysiotherapie stopte, werd Bianca Lodeweegs instructeur, dressuurjurylid en paardenmasseur volgens de Jack Maegher-methode. Ze volgde de opleiding van de International Association of Equine Bit Fitting en is sinds twee jaar bitfitter. Bitten hadden altijd al haar interesse. “Als een paard een plek onder het zadel heeft of last heeft van zijn rug, zien we dat en besteden we daar aandacht aan. Maar veel mensen hangen dagelijks een bit in de mond en kijken er nauwelijks naar. De mond is een vergeten gedeelte. Zo vijftien jaar geleden werd de paardentandarts populair. Dat vond iedereen in het begin gek. Inmiddels is het gelukkig al meer ingeburgerd en dat vind ik ook echt noodzakelijk. Nu nog aandacht voor dat stuk ijzer in die mond.”

wordt vermeld dat de afgebeelde bitten in kunststof, leer, metaal, ongebroken, bustrens en watertrensuitvoering mogen worden gebruikt. Maar er zijn tegenwoordig zoveel modellen en materialen in de handel dat je met deze lijst de lading niet dekt. Een voorbeeld? Er staan blauwe bitten in, dat is sweet iron. Die verkleuren echter door gebruik. Weet een jury dat? Het zou handiger zijn als de KNHS omschreef welke bitten

den lopen fijner op een ander tussenstuk of meer anatomisch en afgeplatte zijhelften. Bianca heeft echter ook veel succes met de superflexibele ongebroken kunststof bitten. “Zeg geen stang”, waarschuwt ze. “Dat klinkt veel te onvriendelijk, terwijl dit een superzacht bitje is. Praat liever over een ongebroken trens. Het geeft stabiliteit in de mond. Paarden accepteren het makkelijk en tonen met dit bit veel lichaamsgebruik. Ze kauwen het

‘Je moet het bit echt proberen en niet zomaar iets aanschaffen’

niet mogen.” Om problemen te voorkomen, werkt Bianca voornamelijk met toegestane varianten. “Ik heb er misschien twee bij me die niet op de lijst staan, maar dat zeg ik er uiteraard bij als ik die probeer.”

ZEG GEEN STANG

De dubbelgebroken bitten van salox in een bustrensuitvoering of als watertrens zijn het meest populair. Er zijn modellen met een klein tussenstukje in de vorm van een schildpadje, waardoor beide helften van het bit mooi symmetrisch in de mond liggen. Sommige paar-

niet stuk, er zit een dunne, metalen kern in. Deze bitten worden in Nederland vervaardigd, zodat we zeker weten dat er geen rare stoffen in zijn verwerkt.” Enkelgebroken bitten heeft ze wel, maar die komen bijna nooit uit de koffer. “Door de ligging van de scharnier krijg je een korte en een lange kant. Dat werkt ongelijk in op de mond van het paard en dat zie je terug.”

TONGPROBLEMEN

Bianca begint iedere sessie met een inspectie van de paardenmond en vindt vaak »

Bianca Lodeweegs begint iedere passessie met een grondige inspectie van de paardenmond en vindt daarbij regelmatig wondjes en kapotte mondhoeken.

wondjes en kapotte mondhoeken. Ook beschadigingen aan de lagen komen regelmatig voor. "Ik schrik daar wel van." Ze ziet veel paarden die moeilijk nageeflijk te rijden zijn. "Daarom zeg ik er altijd bij dat ik geen toverbitten heb. Ik geef het aan als ik rijtechnische problemen zie. Sommige ruiters leggen de lat erg hoog qua verwachtingen. Vooral als ze van trens naar stang en trens willen. Daar rijd je meestal niet zo mee weg. Een paard moet eerst leren zijn achterhand meer te gaan dragen en het lichamenlijk aankunnen. Dan kun je met de juiste bittencombinatie iets meer 'lift' creëren. Maar ik kan een paard dat 'op zijn kop loopt' niet met een ander bit bovenin krijgen." Bij tongproblemen krijgt het bit vaak de schuld, terwijl dat lang niet altijd de oorzaak is. "Het verbaast me dat zo weinig mensen weten dat de reactie van de mond bijna altijd een uiting is van een probleem in de achterhand. Omdat ruiters het vóór zien en voelen, denken ze vaak dat het daar ook vandaan komt. Het gaat echter om het ondertreden van de achterhand. Als dat niet goed gaat, én er ook nog een ruitershand in de weg zit, kan een paard zijn tong uitsteken. Het is een hele keten, een kettingreactie." Als het probleem nog niet te lang speelt, kan Bianca in veel gevallen wel iets doen bij tongproblemen. "Een passende bit helpt, mits het probleem nog geen gewoonte is geworden."

BLOKKERING

Passessies verlopen soms verrassend. Het komt voor dat goed passende reguliere bitten het net niet helemaal zijn en een paard super loopt op een minder voor de hand liggende keuze. "Dat maakt het juist zo interessant. Je moet het bit echt proberen en niet zomaar iets aanschaffen. Ik wil altijd zelf meekijken. Soms heeft een ruiter een subliem gevoel en loopt het paard met zijn kin op zijn borst en zijn mond open. Uiteraard verkoop ik dat bit dan niet."

ZOEK EEN ZACHTER BIT

Bij lastige en sterke paarden wordt snel naar scherpere, agressieve bidden gegrepen. Bianca pleit ervoor om juist een paar stappen terug te doen en een zo zacht mogelijk bit te zoeken. “Het probleem is dat veel mensen dat niet durven, omdat ze bang zijn dat ze dan geen controle meer hebben. Maar paarden reageren juist heftig bij pijn. Een vriendelijker bit geeft vertrouwen, waardoor een paard zich meer openstelt voor de hulpen van de ruiter.”

Paarden die te los zijn qua verbinding, hebben baat bij een bustrens voor meer stabiliteit. Zijn ze daarbij ook ‘rommelig’ met hun mond, dan heeft een ongebroken mondstuk de voorkeur. Paarden die zich sterk maken, gaan vaak beter op een watertrens, die losse, beweegbare ringen heeft. Bij mondhoekproblemen is dat juist weer taboe. Treedt een paard niet makkelijk door met de achterbenen en houdt hij zijn lichaam vast, dan werkt een flexibele, ongebroken trens meestal prettig. Die werkt meer op de tong dan op de lagen. “Dat heeft te maken met de werking van het tongbeen. Ik heb een bijscholing gedaan, waarbij een dood paard werd ontleed. Er werd een bit in gedaan en we mochten het achterbeen bewegen. Je voelde het gewoon stokken. Hoe flexibeler het bit, hoe minder blokkering. Dat maakte zo’n indruk op me. Ruiters moeten beseffen dat een ongebroken bit van zacht materiaal vriendelijk is. Maar je moet het wel per paard bekijken en nu niet massaal met zijn allen naar de winkel rennen voor zo’n bit.”

PASVORM

Een paar jaar geleden werd aangetoond dat dikke bidden een stuk minder prettig voor

een paard zijn dan altijd werd gedacht. Bianca wil dat graag nuanceren. “Het flexibele kunststof bit dat ik hier heb is twintig millimeter, dus best dik. Toch geven veel paarden aan dat ze dit prettig vinden. Ik kijk altijd naar de ruimte in de mond en de vorm van het hoofd.” De breedte komt vrij precies, daarmee worden fouten gemaakt. “Een bit moet niet uitsteken aan de zijkanten. Daardoor beweegt het meer heen en weer, wat frictie in de mondhoeken geeft en onrust veroorzaakt. Vooral watertrenzen zie ik vaak te breed, juist omdat mensen bang zijn dat de ringen wondjes veroorzaken. Maar dat geeft dus meer kans op beschadiging.” Er is ook veel onduidelijkheid over de breedtematen van de stang en trens. “Ook hierbij is de vorm van de mond leidend. Als het paard de stang en trens in heeft, voel ik altijd of ik mijn vinger tussen beide bidden kan leggen, zonder dat hij wordt geplet. Dan is de onderlinge afstand goed. De bidden mogen elkaar niet raken, maar er mag ook weer niet zo veel ruimte zijn dat het paard de tong tussen de bidden kan doorsteken.

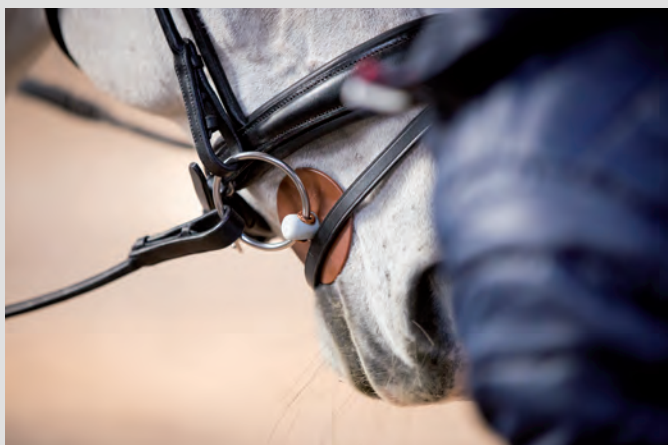
Een bit moet zo hoog worden gehangen dat het hoofdstel nog makkelijk over de oren

kan. Maar bungelt het bit en kun je het door de mond halen, dan hangt het te laag. “Eén plooi in de mondhoek is meestal goed, maar het is vooral een kwestie van kijken.” Vergeet ook het hoofdstel niet. “Het bit kan nog zo goed zijn, ook dat moet goed zitten, met een passende neusriem die geen puntbelasting geeft. Aan beide zijden verstelbaar heeft de voorkeur”, besluit Bianca. 🐾

BEL DE BITFITTER ALS:

- je paard zijn tong bij herhaling over het bit gooit.
- hij onrustig is met zijn mond of deze open houdt.
- de aanleuning onrustig is.
- je paard erg tegen de hand is.
- de mondhoeken kapot gaan.
- de aanleuning ongelijk is.
- je wilt weten of je goed bezig bent.

Kijk voor een gediplomeerd bitfitter op www.iaebf.com

Dit is een ongebroken kunststof trens. Dit is volgens Bianca een superzacht bitje dat paarden makkelijk accepteren.

Een bit moet zo worden gehangen dat het hoofdstel makkelijk over de oren kan. Bungelt het bit en kun je het door de mond halen, dan hangt het te laag.

Een dagje bitfitteren

De tijd dat we er zomaar een bit inhingen uit het rek van de ruitersportzaak is voorbij. En dat is maar goed ook, blijkt als we een dagje mee op pad gaan met bitfitter Bianca Lodeweegs. In Hulshorst proberen drie amazones verschillende bitten uit onder haar deskundige leiding.

Tekst: Tessa van Daalen • Fotografie: Fleur Louwe

Hugo houdt zijn mond mooi gesloten en zoekt de hand van de ruiter.

Hugo is onrustig met zijn mond en doet af en toe zijn mond open.

Vivian Sluis & Zarantella

Vivian Sluis mag met Zarantella (v. Haarlem) M2 dressuur starten. Ze rijdt altijd op een dubbelgebroken watertrens, die ze kreeg toen ze de merrie kocht. Als Vivian haar merrie meer op het achterbeen probeert te krijgen, gooit Zarantella haar hoofd soms omhoog. Vivian probeerde onlangs een bustrens, maar daar werd Zarantella erg sterk op.

Bitfitter Bianca Lodeweegs constateert dat de kaak aan één kant gevoeliger is. Ondanks dat de tandarts niet lang geleden is geweest, zitten er kleine haken op het gebit, die een wondje in de wang hebben veroorzaakt. Bianca pakt een kunststof, ongebroken watertrens van twintig millimeter. "Ga rijden zoals je altijd doet en vertel me wat je voelt. Als het niet goed voelt, rijd dan niet door. Het advies om een bit een week te proberen, omdat een paard moet wennen, is onzin. Ik zie meestal al na een paar meter hoe een paard op het bit reageert en de ruiter voelt het dan ook al."

Zarantella stapt weg met haar hoofd in de lucht, de hals zakt pas na een paar meter. Vivian vindt dat de aanleuning links en rechts wel gelijk is, maar haar paard reageert niet op wat ze vraagt. In draf en galop wordt de merrie wel nageefflijker. Vivian vindt het prettiger rijden dan op haar eigen bit, maar in de overgangen terug wordt de merrie sterk. Als tweede neemt Bianca een dunnere variant van hetzelfde bit. "Hiermee kunnen we kijken of jouw merrie meer ruimte in haar

mond fijner vindt. Ik pas meestal niet meer dan zes à zeven bittens. Soms doe ik stiekem het eigen bit weer even in. Dat voelt voor de meeste ruiters dan slechter." Zarantella is erg onrustig met haar mond met dit bit, dus Vivian is er al na één rondje klaar mee. Een zestien mm dubbelgebroken watertrens van salox, met een afgeplat mondstuk en een klein tussenstukje, lijkt perfect. Vivian rijdt opgetogen rond. "Wat een rust en wat voelt ze lekker. Ze is iets minder gelijk dan op die eerste, maar ik voel haar ach-

terbenen wel doortreden." Bianca is ook tevreden. Vivian kan nu een overgang 'terug' rijden, zonder dat het paard er tegenin hangt. Door zijn vorm zit dit bit qua inwerking tussen een bustrens en een watertrens in. Voor het idee probeert Bianca nog een dubbelgebroken trens met een iets groter tussenstuk. Zarantella's hoofd komt vaker omhoog, ze wil niet graag in galop aanspringen en houdt haar oren naar achteren. Een duidelijk geval, de keuze valt op de dubbelgebroken salox-watertrens.

Marlies ten Hage & Hugo

Het is de eerste keer dat de Friese hengst Hugo (v. Haitse) stang en trens inkrijgt. Marlies ten Hage rijdt hem thuis op een dunne flexibele rechte trens, maar ze is bezig met de Z-oefeningen en wil haar paard meer 'sluiten'. Daarom wil ze afwisselen met stang en trens. Hugo is makkelijk qua aanleuning. Bianca begint met een 'startersetje', dat bestaat uit een dubbelgebroken watertrens en een lichtgewicht salox stang zonder tongboog, beide van 14 mm dik en 12,7 cm breed, omdat Hugo een tamelijk recht model neus heeft.

Hugo wil wel even laten weten dat hij hengst is en loopt luid brullend door de baan. Maar hij is daarbij braaf en draaft aan met actief achterbeengebruik. Marlies houdt contact met de trensteugel en laat de stangteugel iets doorhangen. Hugo voelt fijn aan, zegt ze. Bianca vindt het beeld ook aansprekend. >>

Hugo houdt zijn mond mooi gesloten en zoekt de hand van de ruiter. Dat vindt Marlies belangrijk, hij mag zich niet opkrullen. De tweede stang die Bianca probeert is zestien mm dik en heeft een flauwe tongboog. Hugo vindt dat prettiger. Marlies voelt meteen dat hij nog beter verbinding zoekt. “Met die andere was hij losser, maar dat is minder fijn.” Stang drie is weer veertien mm, maar heeft meer tongboog. Bianca wijst op de kinketting, die een beschermer van foam heeft en zo wordt vastgemaakt dat de scharen van de

stang een hoek van 45 graden maken met de mond. “Je ziet veel doorgeslagen stangen. Dan is de stangteugel te veel aangetrokken of de kinketting te los. Dat laatste lijkt misschien vriendelijk, maar het geeft meer hefboomwerking, dus druk in de mond.” Marlies vindt het gevoel prettig, maar Bianca schudt haar hoofd. Hugo is onrustiger met zijn mond en doet af en toe zijn mond open. “Dit is dus de reden waarom ik beslist wil meekijken. Als we Marlies hadden laten kiezen, had ze deze genomen, terwijl het beeld

met die vorige veel beter was.” Om het verschil te laten voelen gaat de tweede stang er weer in. Hugo loopt tevreden te sjouwen en kauwt ontspannen. Ook als Marlies hem wat hoger instelt gaat hij fijn door, met de oortjes erop. Bianca wil nog een model proberen, van zestien mm met de tongboog naar voren, zodat er iets meer druk voorop de tong komt. “Marlies stapt vijf meter en staat weer stil. “Haal er maar uit. Ik voel hem inhouden.” Hugo heeft zelf aangegeven welke stang hij wil.

Helene Baaijen & Kain

Arabische ruiter Kain is een volhouder. De bronzen medaillewinnaar van het EK en WK endurance draait zijn hoef niet om voor een rit van 160 kilometer. Helene Baaijen traint hem veel dressuurmatig, zodat hij zijn rug goed gebruikt. Maar ze twijfelt of zijn bit wel goed past. Het komt aan de zijkant bijna twee centimeter uit de mond. “Ik reed altijd met een dubbelgebroken watertrens met een vrij groot tussenstuk. In de wedstrijden is Kain niet te houden, dus draagt hij dan een dubbelgebroken pelham. Maar dat vind ik eigenlijk te scherp. Op een dag reed ik hem een keer met het hoofdstel van mijn andere paard, waar een Myler in zat. Dat voelde zo fijn en hij liep er zo licht op, dat ik daarmee ben doorgedaan. Ik was verbaasd over het grote verschil.”

Bianca vindt het trainingsbit inderdaad te breed, waardoor de inwerking te scherp wordt. De watertrens die Helene eerder gebruikte, past beter, maar daarop hangt Kain te veel. “Buiten loopt hij er wel fijn op, maar in de dressuur niet. Het is een vrij autistisch paard, hij heeft een lange leercurve. Hij is schrikkerig en angstig.”

Opnieuw begint Bianca met de flexibele ongebroke kunststof watertrens van twintig mm. Hoewel Kain nageefflijk wegstapt, komt hij in draf tegen de hand. Volgens Helene trekt hij zich weinig aan van dit bit. “Ik moet vechten om hem er doorheen te krijgen, dat wil ik niet.” Als tweede probeert ze de dunner variant van veertien mm. Kain kauwt meer en even lijkt het beter te gaan. Maar na een paar rondjes begint hij zich toch weer te verzetten. “Hij wordt boos”, zegt Helene. Omdat Kain een kleine mond heeft, pakt Bianca een dubbelgebroken salox onderleg-trens van veertien mm. “Hij geeft duidelijk

aan dat hij minder in zijn mond wil. Dit is dezelfde dikte als zijn dagelijkse trens, maar het is een vriendelijker bit. Het is grappig om te zien hoe hij reageert. Sommige paarden moeten in het begin even wennen en gaan daarna beter lopen. Hij begint steeds gehoorzaam en geeft na een paar rondjes pas aan wat hij er echt van vindt. Arabieren zijn gevoelige paarden, daarbij moet je nooit te veel veranderen. Dit bit heeft hetzelfde mondstuk als de pelham die hij gewend is. Een goed recept moet je niet willen wijzigen.” Met dit bit blijft Kain mooi over de rug lopen. Helene rijdt door. “Dat is een goed teken, als het niet fijn voelt zou ze wel zijn gestopt.”

Dan probeert Bianca hetzelfde bit in een bustrensuitvoering. Daarmee is Kain nog

stabiel en stiller in zijn aanleuning. Helene rijdt rond met een glimlach. Als vijfde pakt Bianca de watertrens van zestien mm met het schildpad-tussenstukje, waar Vivian zo fijn mee reed. Het beeld blijft goed, Kain kauwt iets meer. Helene vindt het gevoel fijn, maar Bianca is niet tevreden. “Ik zie hem meer ‘wiebelen’ en Helene pakt vaker de volte om hem nageefflijk te houden. Zulke kleine signalen zijn belangrijk. Helene geeft aan dat ze haar hand heel zacht en stil moet gebruiken met dit bit. “Als hij schrikt en ik trek per ongeluk, dan flipt hij waarschijnlijk.” Bianca gaat terug naar de vorige, de bustrens. Helene sputtert nog even tegen, omdat het gevoel zwaarder is. Maar het beeld is beter en dat geeft de doorslag. 🐾

